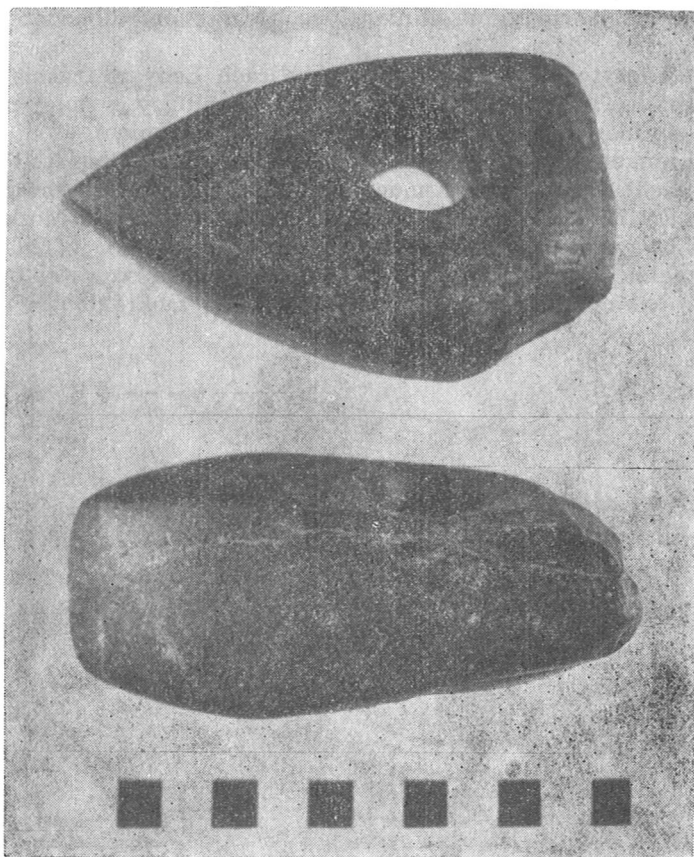

NOWE ODKRYCIA NA POMORZU GDAŃSKIM W ROKU 1978

Szpegawsk gm. Starogard

W 1978 r. obywatel Czesław Krzyżyński zamieszkały w Tczewie przekazał w darze dla Muzeum Archeologicznego w Gdańsku toporek kamienny znaleziony w Szpegawsku (ryc. 1).

Cały toporek jest niestarannie wykonany i charakteryzuje się asymetrycznością zarówno w zakresie formy, jak i umieszczenia oraz przewiercenia

Ryc. 1. Szpegawsk, gm. Starogard. Toporek kamienny

Fig. 1. Szpegawsk, Starogard parish. Stone axe

otworu. Ze względu na stosunek szerokości do całkowitej długości, który wynosi 1:1,7, należy go zaliczyć do tzw. krępych. W rzucie bocznym ma kształt zbliżony do prostokąta o nieregularnych bokach, jego wysokość zaś wzrasta lekko od ostrza, a następnie opada łagodnie od środkowej części w kierunku zniszczonego obucha. W rzucie poziomym ma trójkątną formę, natomiast w przekroju poprzecznym — trapezoidalną. Otwór znajduje się bliżej obucha i położony jest asymetrycznie w stosunku do boków. Rozszerza się wzdłuż osi od góry do dołu. Jedna z płaszczyzn poziomych toporka ma liczne ubytki w postaci drobnych wgłębień występujących przy obuchu i między ostrzem a otworem. W obrębie ostrza oraz obucha widoczne są ślady zużycia.

Toporek jest zarejestrowany pod numerem 1978:25 w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

oprac. *Olgierd Felczak*

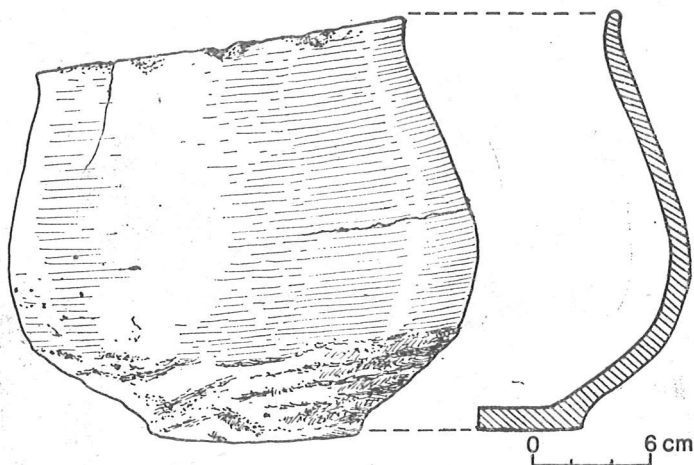
Łeba, gm. loco, woj. śląskie

W 1978 r. wpłynął do Muzeum Archeologicznego w Gdańsku kolejny interesujący eksponat — naczynie gliniane, pochodzące prawdopodobnie z grobu skrzynkowego (ryc. 2).

Naczynie odkryto w pobliżu lasu w okolicach Łeby w trakcie wiosennej orki, przy drodze polnej, w skarpie. Oprócz popielnicy w miejscu odkrycia znajdowały się ułamki innych naczyń oraz skupisko kamieni.

Odkrycia dokonał uczeń szkoły podstawowej, który przekazał popielnicę p. Jerzemu Sielickiemu, ten zaś nauczycielowi Technikum Łączności w Gdańsku — mgr. Emilowi Moskotowi. Za pośrednictwem p. Emila Moskota naczynie gliniane otrzymało na własność Muzeum Archeologiczne w Gdańsku.

Opis popielnicy: asymetryczna, w kształcie dwustożkowata, o łagodnym załomie i prawie cylindrycznej szyjce, z krawędzią zaokrągloną i nieznacznie

Ryc. 2. Okolice Łeby, gm. loco. Popielnica gliniana

Fig. 2. Łeba vicinity, Łeba parish. Clay urn

wychyloną na zewnątrz. Górna część naczynia ma powierzchnię gładką, poniżej załomu brzuśca powierzchnia jest znacznie schropowana, ze śladami ukośnego mазania. Dno wyodrębnione, płaskie. Krawędź naczynia jest miejscami uszkodzona. Głina, z której wykonano popielnicę, ma domieszkę drobnoziarnistego tłucznia i wypalona jest na kolor jasnobrunatny.

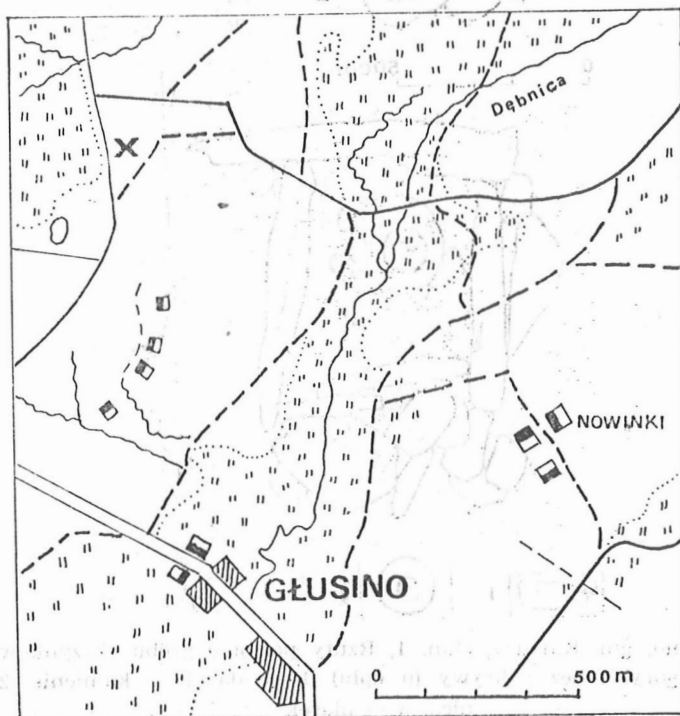
Wymiary: wys. 21,7 cm, średn. wylewu 19,3 cm, średn. brzuśca 24,5 cm, średn. dna 11,00 cm.

Chronologicznie nabytek odnieść należy do kultury łużyckiej okresu Hallstatt C. Naczynie zainwentaryzowano pod numerem 1978:1.

oprac. Marian Kochanowski

Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1, woj. gdańskie

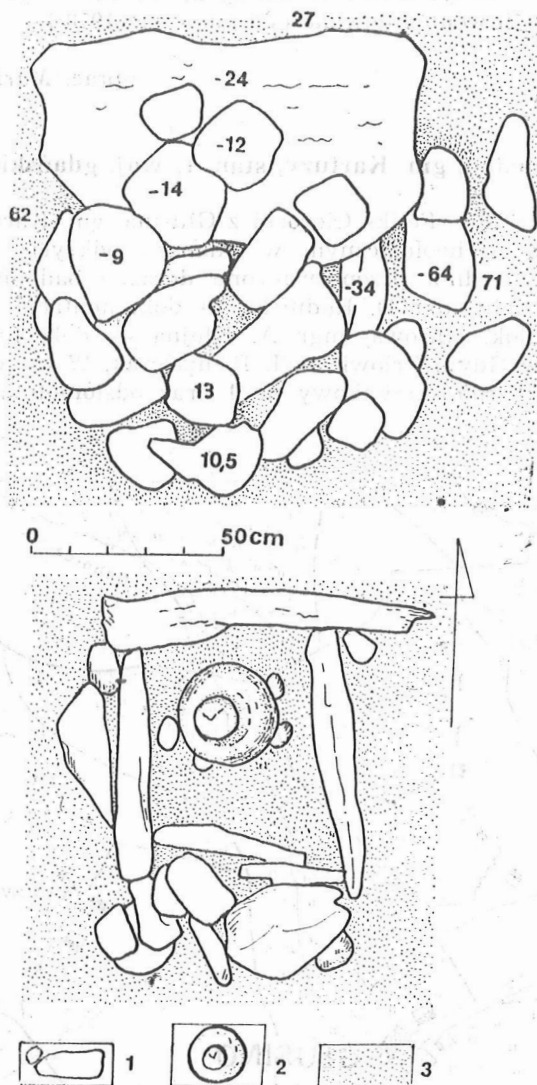
W dniu 28 VI 1978 r. Feliks Cierocki z Głusina, gm. Kartuzy, zgłosił oświadczenie w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku odkrycie grobu skrzynkowego. W następnym dniu przeprowadzono doraźne badania ratownicze, w których udział wzięli: mgr D. Rudnicka — dokumentacja rysunkowa, mgr J. Podgórski — dok. opisowa, mgr A. Klejna — dok. fotograficzna oraz uczennica PLSP w Gdyni-Orłowie — I. Pieniączak. W trakcie prac zbadano odkryty wcześniej grób skrzynkowy nr 1 oraz odsłonięto i zbadano obiekt nr 2.

Ryc. 3. Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1. Położenie cmentarzyska

Fig. 3. Głusino, Kartuzy parish, site 1. Situation of cemetery

Cmentarzysko na stanowisku 1 (ryc. 3) znajduje się około 1,2 km na NNW od wsi, w rozwidleniu dróg prowadzących ze Staniszewa do Stążek oraz do Lewina, na wzniesieniu. Na wschodniej części wzgórza znajduje się mała żwirownia, natomiast część zachodnia została zalesiona. Według informacji F. Cierockiego, w latach powojennych, w czasie wydobywania żwiru, odkryto kilka grobów skrzynkowych, których zawartość uległa zniszczeniu.

Ryc. 4. Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1. Rzuty poziome grobu skrzynkowego nr 1 z pokrywą (u góry) i bez pokrywy (u dołu). Legenda: 1 — kamienie, 2 — popielnica, 3 — piasek

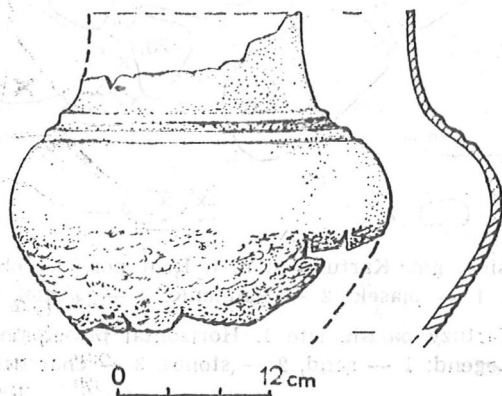
Fig. 4. Głusino, Kartuzy parish, site 1. Horizontal projection of chest grave No. 1 with cover (upper) and without cover (lower). Legend: 1 — stones, 2 — urn, 3 — sand

Grób nr 1, skrzynkowy z obstawą (ryc. 4), znajdował się na szczycie wzniesienia, częściowo widoczny w obrywie zwirowni z odsłoniętą ścianą wschodnią, która uległa naruszeniu. Wystąpił na głęb. 10 cm pod powierzchnią ziemi, tuż pod humusem. Zorientowany był na osi N—S. Grób w części południowej nakrywały kamienie różnej wielkości. W części północnej znajdowała się duża płyta piaskowca, stanowiąca pokrywę, ustawiona dłuższym bokiem poprzecznie do osi grobu. Na południowym skraju pokrywy również znajdowały się kamienie.

Skrzynia grobu usytuowana na osi N—S, zbudowana była z 5 płyt piaskowca, tworzących dość nieregularny prostokąt. Ściany skrzyni zbudowane były z pojedynczych płyt, z wyjątkiem ściany południowej, którą tworzyły 2 małe płyty piaskowca. Od południa do grobu przylegały małe kamienie polne. Wymiary grobu z obstawą: dług. 1,30 m (N—S), szer. 1,20 m (E—W), wymiary komory grobowej: 0,45—0,60 m (N—S), 0,40—0,50 m (E—W).

Grób zawierał jedną popielnicę, ustawioną w części północnej skrzyni, nieco przechyloną na zachód. U dołu naczynie obstawione było wieńcem małych otoczków. W części południowo-zachodniej skrzyni, poniżej dna popielnicy, zalegały w piasku, w pobliżu siebie, dwa skupienia ozdób żelaznych, brązowych i bursztynowych wraz z utraconym, przekłutym uchem.

1. Popielnica gliniana o dwustożkowym brzuścu z łagodnym załomem i wyodrębnioną, dość wysoką, stożkową szyjką. Na górnej partii brzuśca znajduje się plastyczny ornament w postaci 2 dookólnych bruzd. Dolna część brzuśca schropowana, pozostała powierzchnia naczynia gładzona, barwy brunatnej, miejscami (zwłaszcza na szyjce) szarobrunatnej. Wymiary: zach. wys. 25,5 cm, otwór ok. 16 cm, brzusiec 29 cm. Naczynie zostało częściowo wylepione z fragmentów (ryc. 5).

Ryc. 5. Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1. Popielnica z grobu nr 1

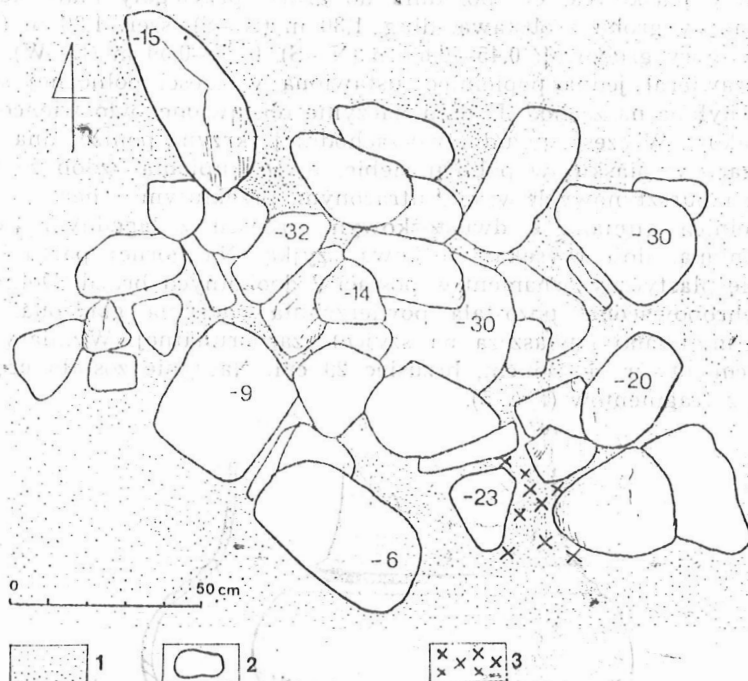
Fig. 5. Głusino, Kartuzy parish, site 1. Urn from grave No. 1

Pokrywa, zachowana we fragmentach, czapkowata, wpuszczana, z małą zakładką. Na zachowanym większym fragmencie widnieje ornament w postaci trójkątnych dołeczków, umieszczonych nad uskokiem w dolnej partii pokrywy, i dwóch żłobków pionowych. Powierzchnia gładzona, brunatna. Wymiary: zach. wys. pokrywy 3,5 cm, średn. pokrywy ok. 16 cm, wys. zakładki 0,4 cm, średn. zakładki 7,0 cm (ryc. 7 a).

Przepalone kości ludzkie.

2. Fragmenty kilku kolczyków żelaznych z nanizanymi paciorkami bursztynowymi, owalnymi ogniwkami z brązu i trójkątnymi zawieszkami z cienkiej blachy brązowej. Wymiary: grub. kolczyków żelaznych 0,3 cm; średn. ogniwka brązowego ok. 1 cm, grub. 0,18 cm, grub. blaszki 0,05 cm. Ozdoby są bardzo źle zachowane, kolczyki połamane, stopione w ogniu i skorodowane, paciorki bursztynowe popękane i rozkruszone, ogniwka i zawieszki brązowe również połamane (ryc. 7 d). Przekłute ucho gliniane nie zachowało się.

Obiekt nr 2 (grób ?). Znajdował się około 8 m na NE od grobu nr 1. Było to nieregularne, wydłużone na osi E—W skupisko dużych kamieni (ryc. 6). Znajdowało się zaledwie 6 cm poniżej powierzchni ziemi. W części wschodniej skupiska zalegała niewielka płytka piaskowca. Między kamieniami, na

Ryc. 6. Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1. Rzut poziomy obiektu nr 2.

Legenda: 1 — piasek, 2 — kamienie, 3 — węgiel drzewny

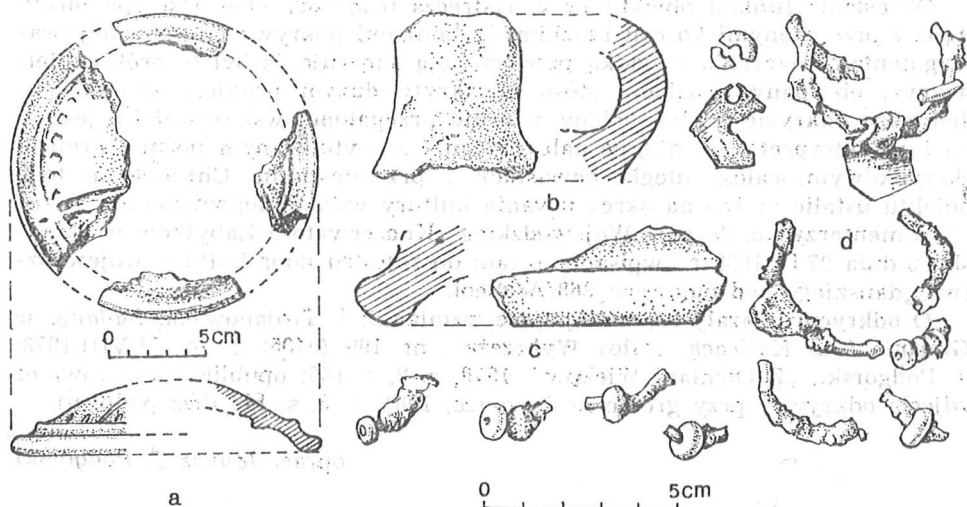
Fig. 6. Głusino, Kartuzy parish, site 1. Horizontal projection of object No. 2.

Legend: 1 — sand, 2 — stones, 3 — charcoal

powierzchni skupiska, występowały ułamki ceramiczne, przepalone kości ludzkie i węgiel drzewny. Skupienie węgla drzewnego zalegało w części południowo-wschodniej, na skraju zgrupowania kamieni. W trakcie eksploracji okazało się, że pod kamieniami zalegała spalenizna, zawierająca ceramikę, przepalone kości ludzkie, bryłki polepy, w części noszące ślady oddziaływania wysokiej temperatury. Wymiary: dług. 1,75 m (E—W), szer. 1,35—1,55 m (N—S).

1. Ceramika, wśród niej wyróżniono:

- 3 fragmenty brzegu pokrywy czapkowej o średnicy ok. 17 cm (ryc. 7 c),
- 1 fragment szerokiego, taśmowego ucha o powierzchni niestarczanie gładzonej, ceglastero-brunatnej, zach. dług. 4,2 cm, szer. 3,3 cm (ryc. 7 b),

Ryc. 7. Głusino, gm. Kartuzy, stan. 1. Wybór zabytków z grobu nr 1 (a, d) i obiektu nr 2 (b, c): a — pokrywa popielnicy, b — fragment ucha, c — fragment pokrywy, d — kolczyki żelazne z paciorkami bursztynowymi, ogniwkami i zawieszkami brązowymi

Fig. 7. Głusino, Kartuzy parish, site 1. Selection of artefacts from grave No. 1 (a, d) and object No. 2 (b, c): a — urn lid, b — fragment of handle, c — fragment of lid, d — iron ear-rings with amber beads, and bronze links and pendants

— 2 ułamki ceramiczne o powierzchni gładkiej, brunatnej, wewnątrz szarobrunatnej, wypał dobry, domieszka drobno- i średnioziarnista, grub. 1,1 cm,

— 11 ułamków naczyń o powierzchniach schropowawanych, ceglastych, wewnątrz — ceglastych, szarych i brunatnych, domieszka gruboziarnista, wypał dobry, grub. 0,7—1,1 cm,

2. Polepa — 5 bryłek z odciskami, barwa szara, wtórnie wypalone w ogniu, 1 bryłka polepy podsuszanej, barwa ceglasta.

3. Przepalone kości ludzkie.

4. Węgiel drzewny.

Zbiory Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, nr inw. 1978:35.

Popielnica z grobu skrzynkowego nr 1 nawiązuje kształtem do form popielnic z okresu Hallstatt D i wczesnego i środkowego okresu lateńskiego. Zdobienie w postaci bruzd występuje na popielnicy twarzowej z Bolesławowa, gm. Skarszewy, datowanej na wczesny i środkowy okres lateński¹, na popielnicy z uchami na brzuchu z Gdańska-Wrzeszcza, w zespole naczyń datowanym na Hallstatt D oraz wczesny i środkowy okres lateński² i na popielnicy z Foshuty, gm. Stara Kiszewa, w zespole ceramiki datowanym na wczesny i środkowy okres lateński³. Na ten okres możemy również datować grób nr 1. Również duża liczba ozdób żelaznych, odkrytych w tym grobie przemawia za takim datowaniem.

¹ L. J. Łuka, *Kultura wschodniopomorska na Pomorzu Gdańskim*, t. I Wrocław 1966, s. 32, tabl. XII, 1e.

² *Tamże*, s. 111—112, tabl. XXXVI, 1d.

³ *Tamże*, s. 100, tabl. XXX, 1 a, d.

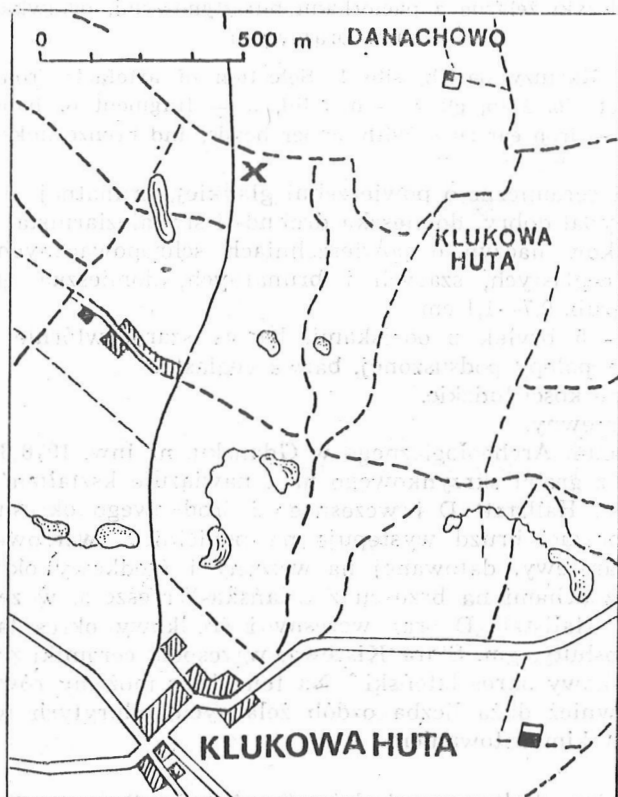
Określenie funkcji obiektu nr 2 następuje z trudnością. Obecność spalenizny wraz z przepalonymi kośćmi ludzkimi i ułamkami pokrywy czapkowej oraz fragmentami naczynia z gładką powierzchnią sugeruje, iż był to grób popielnicowy, obsypany resztkami stosu i nakryty dużym brukiem kamiennym. Jednakże odkrycie bryłek polepy wtórnie przepalonej wskazywałoby jeszcze na inną interpretację: miejsce palenia ognia z usytuowanym później grobem skrzynkowym, całość uległa dewastacji i przemieszczeniu. Chronologię tego obiektu ustalić można na okres trwania kultury wschodniopomorskiej.

Cmentarzysko, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 27 IV 1982 r., wpisane zostało do rejestru dóbr kultury województwa gdańskiego pod numerem 368/Archeol.

O odkryciu ukazały się następujące wzmianki: I. Trojanowska, *Badania w Głusinie i w Kulicach*, „Głos Wybrzeża”, nr 199 (9405) z dn. 31 VIII 1978; J. Podgórski, „Z Otchłani Wieków”, 1979, z. 2, s. 186; opublikowano również zdjęcie odkrywcy przy grobie nr 1, *tamże*, 1981, z. 3, s. 140 (bez podpisu).

oprac. Janusz T. Podgórski

Klukowa Huta, gm. Stężyca, stan. 1, woj. gdańskie

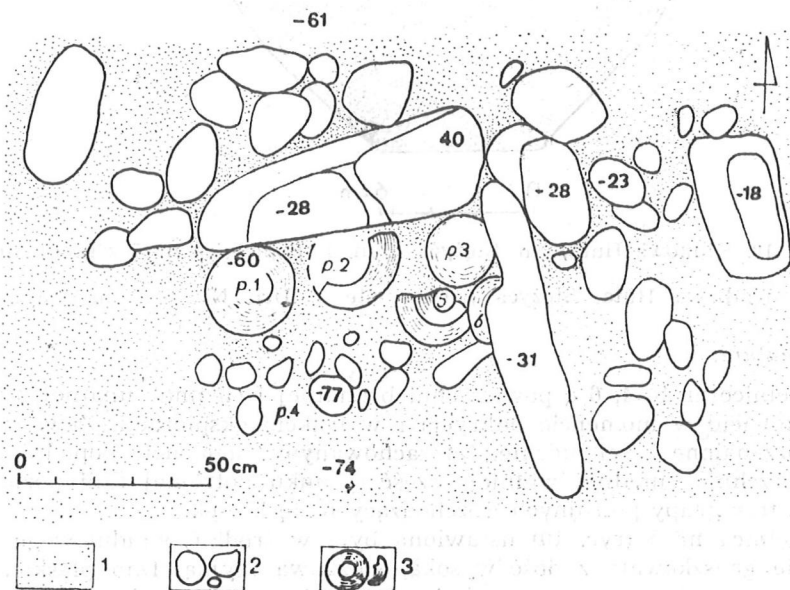
Ryc. 8. Klukowa Huta, gm. Stężyca, stan. 1. Położenie stanowiska

Fig. 8. Klukowa Huta, Stężyca parish, site 1. Site situation

W połowie października 1978 r. Józef Szutenberg, rolnik z Klukowej Huty, gm. Stężycza, odkrył podczas kopania ziemniaków na swoim polu grób skrzynkowy. O odkryciu powiadomił Muzeum Kaszubskie w Kartuzach, które zgłosiło telefonicznie znalezisko Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku. W dniu 21 X 1978 r. ekipa Muzeum w składzie: mgr J. Podgórski — dokumentacja opisowa i rysunkowa, mgr A. Klejna — dokumentacja fotograficzna oraz J. Adamczewska i K. Dampz, przeprowadziła doraźne badania ratownicze.

Odkryty grób znajdował się na niewielkim wzniesieniu, około 1,5 km na północ od wsi, po wschodniej stronie drogi prowadzącej do Nowych Łosienic i 250 m na północ od zabudowań właściciela pola. Miejsce znalezienia oznaczono jako stanowisko 1 (ryc. 8).

Grób skrzynkowy nr 1 (ryc. 9) został uszkodzony przez dzieci i zabezpieczony przez rolnika deskami. Znajdował się 28 cm pod powierzchnią ziemi. Zachowała się płyta północna i płyty ściany wschodniej, obstawione kamieniami polnymi. Wewnątrz grobu znajdowało się 6 popielnic ustawionych w dwus szeregu na osi E—W. Popielnica nr 4 znajdująca się na zachodnim skraju południowego rzędu została zniszczona przez dzieci. Pozostało po niej

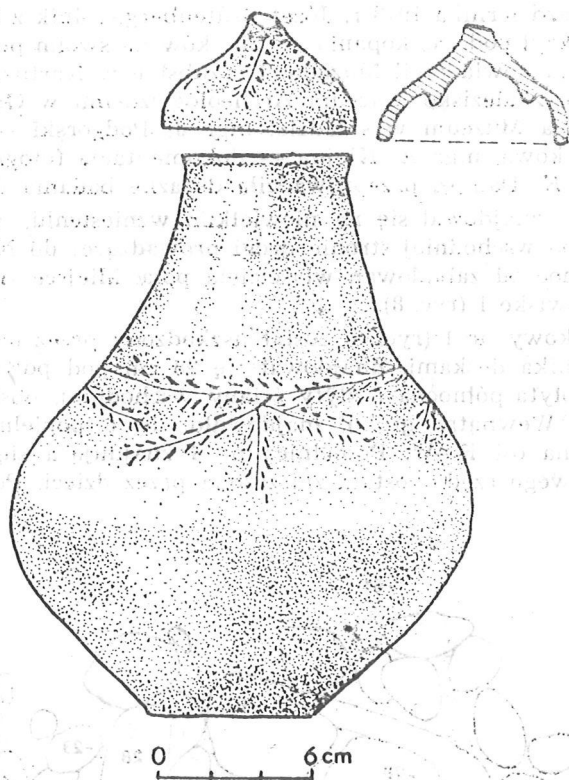
Ryc. 9. Klukowa Huta, gm. Stężycza, stan. 1. Grób skrzynkowy nr 1

Legenda: 1 — żwir, 2 — kamienie, 3 — popielnice

Fig. 9. Klukowa Huta, Stężycza parish, site 1. Chest grave No. 1

Legend: a — gravel, 2 — stones, 3 — urns

jedynie skupisko przepalonych kości ludzkich i ułamków ceramiki. Ustawiona była na bruku kamiennym. Wymiary grobu: ok. 1,30 m (NNW—SSE), ok. 1,60 m (NEE—SWW); wymiary komory grobowej: ok. 0,70 m (NNW—SSE), ok. 0,80 m (NEE—SWW). Grób, jak wynika z zachowanych wymiarów i ustawienia popielnic, zlokalizowany był przypuszczalnie na osi wschód — zachód.

Ryc. 10. Klukowa Huta, gm. Stężycza, stan. 1. Popielnica nr 5 z grobu nr 1

Fig. 10. Klukowa Huta, Stężycza parish, site 1. Urn No. 5 from grave No. 1

Inwentarz:

Popielnice nr 1—4, 6 o powierzchni brunatnej i ciemnobrunatnej rozpadły się całkowicie w momencie odkrycia i w trakcie eksploracji. Zawierały jedynie przepalone kości ludzkie. Na zachowanym fragmencie popielnicy nr 4 o powierzchni brunatnej widnieje część rysunku potrójnej linii poziomej i, poniżej, trzy grupy potrójnych, rozchodzących się kresek.

Popielnica nr 5 (ryc. 10) ustawiona była w środku południowego rzędu. Naczynie gruszkowate z dość wysoką, stożkową szyjką. Dno płaskie, słabo wydłużone, brzeg nieco wychylony na zewnątrz. Powierzchnia czarna. Na granicy szyjki i brzusca wyryta jest dookólna linia pozioma z kresórkami — motyw jodełki z igiełkami zwróconymi w lewo. Poniżej umieszczone są 4 potrójne, rozchylone gałązki jodełki z igiełkami zwróconymi w dół. Ornament wyryto na górnej partii brzusca. Naczynie wylepiono z fragmentów i uzupełniono gipsem w dolnej części, dno zrekonstruowano. Wymiary: wys 22 cm, otwór 6 cm, brzusiec 18 cm, dno 6,5 cm.

Pokrywa wpuszczana, niewielka, półkulista z umieszczonym u góry skośnym ściętym guzkiem, z którego rozchodzą się promieniście 4 gałązki jodełki, zwrócone igiełkami w dół. Powierzchnia czarna. Zakładka mała, nie dochodząca do brzegu pokrywy, umieszczona w głębi. Wymiary: wys. pokrywy 4,5 cm, średn. pokrywy 7,5 cm, wys. zakładki 0,5 cm, średn. zakładki 4 cm.

Przepalone kości ludzkie.

Zbiory Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, nr inw. 1978: 104

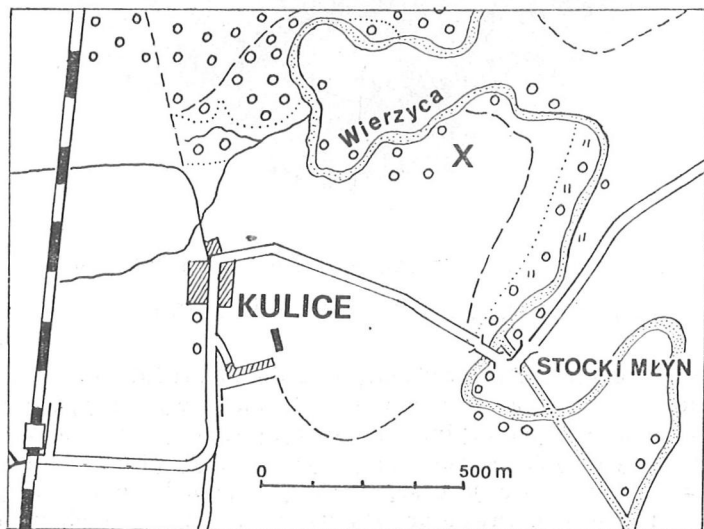
Zdobienie popielnicy nr 5 ma odpowiednik w ornamentyce popielnicy z położonego w pobliżu Czarlina, gm. Sulęczyń, datowanej na okres Hallstatt D¹. Natomiast ornament na zachowanym fragmencie popielnicy nr 4 nawiązuje do zdobnictwa kultury łużyckiej. Opisany wyżej grób datować można na okres Hallstatt D.

Wzmianka o odkryciu ukazała się w dziale „Pomogli archeologom” w kwartalniku „Z Otchłani Wieków”, 1979, z. 2, s. 187.

oprac. Janusz T. Podgórski

Kulice, gm. Pelplin, woj. gdańskie, stan. 2

W dniu 13 VII 1978 r. do Muzeum Archeologicznego w Gdańsku wpłynęło zgłoszenie o odkryciu grobu skrzynkowego w Kulicach, gm. Pelplin. Z informacji telefonicznej przekazanej przez dyrektora PBRol w Starogardzie Gdańskim Henryka Kozłowskiego wynikało, iż na grób ten natrafiono przypadkowo, podczas wybierania żwiru dla budowanej w tej miejscowości fermy hodowlanej.

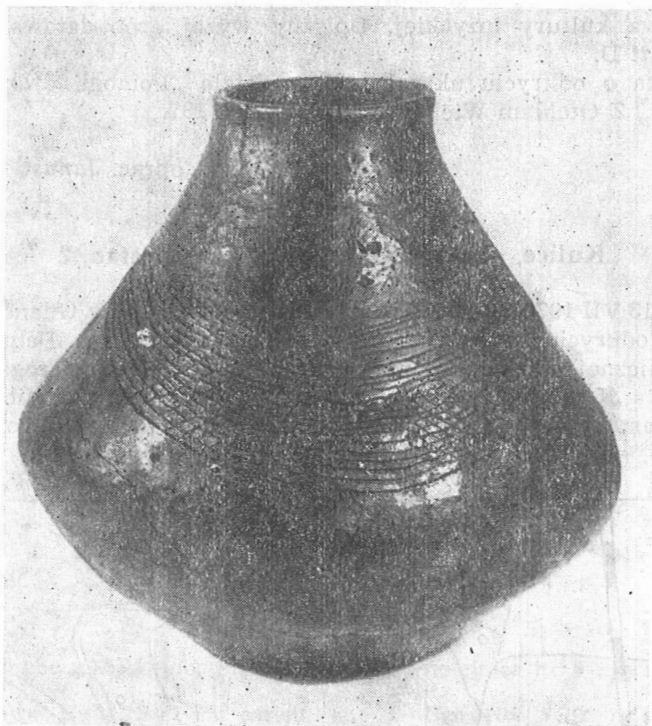
Ryc. 11. Kulice, gm. Pelplin, stan. 2. Szkic sytuacyjny cmentarzyska

Fig. 11. Kulice, Pelplin parish, site 2. Sketch of position of cemetery

Stanowisko znane było z badań powierzchniowych prowadzonych przez pracowników Muzeum w latach 1959 i 1978 (archiwum MAG —teczka: Kulice, gm. Pelplin). Położone jest około 500 m na północny wschód od zabu-

¹ L. J. Łuka, *Kultura wschodniopomorska na Pomorzu Gdańskim*, t. I. Wrocław 1966, s. 77, tabl. XXIII, 5a.

dowań wsi, na wyniesieniu znajdującym się w zakolu rzeki Wierzyca, po północnej stronie szosy prowadzącej z Kulic do Janiszewa (ryc. 11). Grób skrzynkowy odkryty został w północnej partii wyniesienia, w odległości kilkunastu metrów od skraju skarpy opadającej stromo ku Wierzycy.

Ryc. 12. Kulice, gm. Pelplin, stan 2. Popielnica nr 1

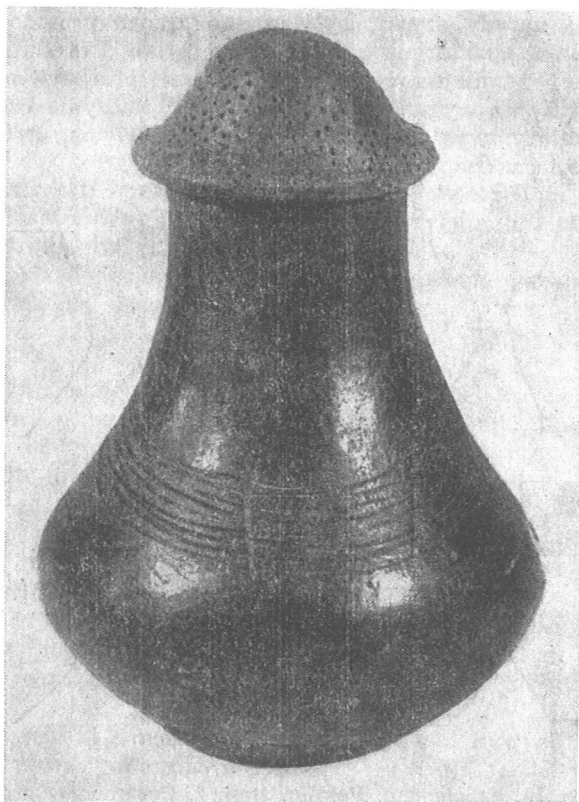
Fig. 12. Kulice, Pelplin parish, site 2. Urn No. 1

W czasie inspekcji przeprowadzonej w dniu 14 VII 1978 r. — na podstawie relacji świadków odkrycia — ustalono, iż koparka wybierająca piasek zahaczyła czerpakiem od spodu płytę stanowiącą dno grobu, na skutek czego trzy ściany skrzyni, jak również przykrywająca ją płyta kamienna uległy zawaleniu, natomiast znajdujące się w skrzyni popielnice zostały przemieszczone poza obręb grobu. Inwentarz składający się z ocalałych popielnic, mis i pokryw, fragmentów ceramiki z rozbitych naczyń oraz przepalonych kości ludzkich zabezpieczyła, a następnie przekazała pracownikom Muzeum Stefania Chciuk.

Powyższy materiał znajduje się w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i zainwentaryzowany jest pod numerem 1978:26.

Inwentarz:

1. Popielnica (nr 1) o dwustożkowym brzuścu z nisko umieszczonym, zaokrąglonym załomem i krótką cylindryczną szyjką. Na górnej partii brzuśca znajduje się wyobrażenie napierśnika, przedstawione ornamentem biegnących dookoła linii rytych, mniej lub bardziej równoległych do siebie, lekko opadających na przodzie naczynia, połączonych po bokach ukośnymi kreskami. Od napierśnika, po jego obu stronach, odchodzą skośnie ku dołowi

Ryc. 13. Kulice gm. Pelplin, stan. 2. Popielnica nr 2

Fig. 13. Kulice, Pelplin parish, site 2. Urn No. 2

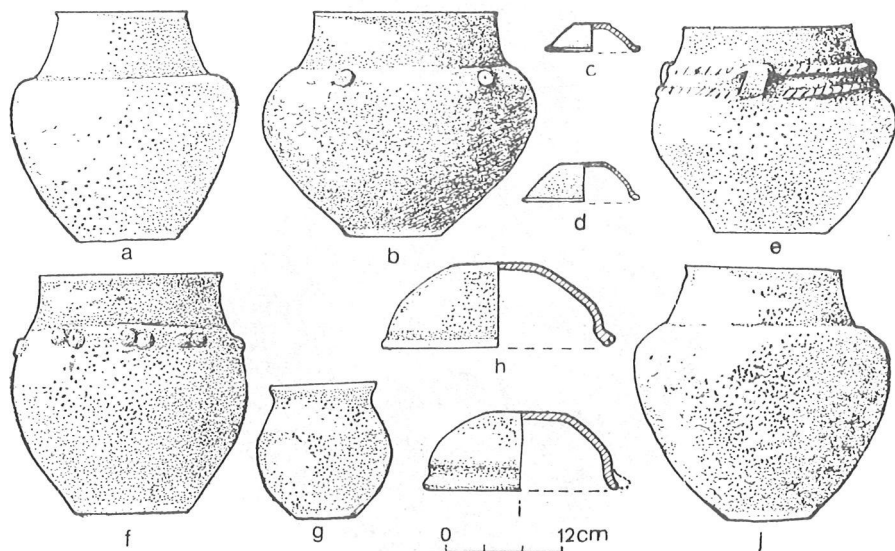
grupy trzech kresek. Centralnie na przodzie naczynia, nad napierśnikiem, umieszczony jest ornament przedstawiony poziomą, głęboko rytą kreską, od której w obie strony odchodzą krótkie nacięcia. Jedno z nich znajdujące się pośrodku — powyżej linii poziomej — jest wyraźnie dłuższe. Powierzchnia popielnicy wygładzona, czarna, lśniąca. Naczynie zostało wyklejone z fragmentów. Dno, partia przydenna oraz tył popielnicy zrekonstruowano. Wymiary: wys. ca 27,6 cm, średn. otw. 10,4 cm, średn. brzuśca 28,0 cm, średn. dna ca 11,0 cm (ryc. 12).

2. Popielnica (nr 2) o nisko osadzonym, zaokrąglonym na załomie dwustożkowym brzuścu, przechodzącym łagodnie w cylindryczną szyjkę. Na górnej partii brzuśca znajduje się wyobrażenie napierśnika, które tworzą biegnące dookoła, opadające na przodzie naczynia linie ryte oraz umieszczona z tyłu kłammera, przedstawiona schematycznie pięcioma pionowymi kreskami. Powierzchnia popielnicy starannie wygładzona, czarna, lśniąca. Dno zrekonstruowane. Wymiary: wys. 16,6 cm, średn. otw. 6,6 cm, średn. brzuśca 14,0 cm, średn. dna ca 7,0 cm.

Pokrywa czapkowata, wpuszczana, z niską zakładką, zdobiona na powierzchni nakłuciami. Powierzchnia wygładzona, czarna. Wymiary: wys. 4,0 cm, średn. 8,4 cm, wys. zakładki 5—7 mm, średn. zakładki 4,2 cm (ryc. 13).

3. Popielnica (nr 3) o brzuścu dwustożkowym z wysoko umieszczonym, zaokrąglonym załomem i wyodrębnioną stożkową szyjką. Na górnej partii

brzuśca, poniżej nasady szyjki, były rozmieszczone prawdopodobnie symetrycznie trzy guzki, po których zachowały się tylko dwa ślady. Powierzchnia barwy brunatnej z miejscowymi jasnoszarymi przebarwieniami, brzusiec schropowacony, szyjka wygładzona. Dno płaskie. Naczynie częściowo zrekonstruowane. Wymiary: wys. 26,0 cm, średn. otw. 16,7 cm, średn. brzuśca 26,5 cm, średn. dna 9,1 cm (ryc. 14 j).

Ryc. 14. Kulice, gm. Pelplin, stan. 2. Ceramika z grobu

Fig. 14. Kulice, Pelplin parish, site 2. Pottery from grave

4. Popielnica (nr 4) o brzuścu dwustożkowym z zaokrąglonym załomem i wyodrębnioną stożkową szyjką z krawędzią lekko wychyloną na zewnątrz. Na górnej partii brzuśca, poniżej nasady szyjki, trzy płaskie symetrycznie rozmieszczone guzki, z których zachowały się tylko dwa. Powierzchnia barwy brunatnej, brzusiec schropowacony, szyjka wygładzona. Dno płaskie. Wymiary: wys. 23,7 cm, średn. otw. 18,8 cm, średn. brzuśca 29,0 cm, średn. dna 10,4 cm (ryc. 14 b).

5. Popielnica (nr 5) o brzuścu dwustożkowym z zaokrąglonym załomem i niskiej, wyodrębnionej stożkowej szyjce. U nasady szyjki dwie równoległe, oddzielone od siebie rowkiem, skośnie żłobkowane listwy, na których symetrycznie rozmieszczone były trzy taśmowate, poziomo przekłute uszka (zachowały się tylko dwa). Powierzchnia barwy szarobrunatnej, wygładzona. Dno płaskie. Naczynie w połowie zrekonstruowane. Wymiary: wys. 21,7 cm, średn. otw. 18,0 cm, średn. brzuśca 25,5 cm, średn. dna ca 12,0 cm (ryc. 14 e).

6. Popielnica (nr 6) o brzuścu dwustożkowym z wysoko umieszczonym załomem i wyodrębnioną stożkową szyjką. Powierzchnia zewnętrzna gładzona, silnie zniszczona, barwy brunatnej z miejscowymi szarymi przebarwieniami. Dno płaskie. Wymiary: wys. 23,5 cm, średn. otw. 13,6 cm, średn. brzuśca 23,0 cm, średn. dna 10,6 cm (ryc. 14 a).

7. Popielnica (nr 7) o brzuścu jajowatym z wyodrębnioną stożkową szyjką. Na górnej partii brzuśca, poniżej szyjki, rozmieszczonych jest nieregularnie siedem par płaskich guzków. Powierzchnia gładzona, barwy jasnobrunatno-

ceglastej. Dno płaskie. Wymiary: wys. 25,0 cm, średn. otw. 19,2 cm, średn. brzuśca 24,0 cm, średn. dna 11,5 cm (ryc. 14 e).

8. Mała popielnica (nr 8) ze słabo zaznaczonym — załomem, z beczułkowatym w przybliżeniu brzusem i stożkową szyjką z brzegiem wywiniętym na zewnątrz. Dolna partia brzuśca lekko ścięta w kierunku dna. Powierzchnia szarobrunatna, gładzona. Dno płaskie. Wymiary: wys. 14,2 cm, średn. otw. 10,9 cm, średn. brzuśca 14,0 cm, średn. dna 6,2 cm (ryc. 14 g).

9. Misa (nr 1) z wgłębieniem pod krawędzią i dwoma guzkami na brzegu. Powierzchnia gładzona, barwy brunatnej, miejscami szarobrunatnej. Dno płaskie. Wymiary: wys. 8,5 cm, średn. otw. 23,6 cm, średn. dna 7,9 cm (ryc. 14 h).

10. Misa (nr 2) z wgłębieniem pod krawędzią, poniżej którego widoczny jest ślad po utraconym taśmowatym uchu. Powierzchnia gładzona barwy brunatnej, miejscami szarobrunatnej. Dno płaskie. Wymiary: wys. 7,8 cm, średn. otw. 20,8 cm, średn. dna 8,0 cm (ryc. 14 i).

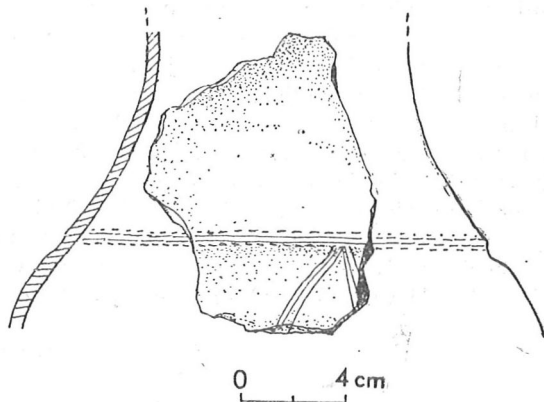
11. Pokrywa (nr 1) w kształcie stożka ze ściętym wierzchołkiem i brzegiem odchylonym na zewnątrz. Powierzchnia gładzona, szarobrunatna. Pokrywa została wyklejona i uzupełniona gipsem. Wymiary: wys. 3,8 cm, średn. ca 12,5 cm (ryc. 14 d).

12. Pokrywa (nr 2) w kształcie stożka ze ściętym wierzchołkiem i brzegiem odchylonym na zewnątrz, częściowo zrekonstruowana. Powierzchnia gładzona, barwy szarobrunatnej. Wymiary: wys. 2,9 cm, średn. 10,4 cm (ryc. 14 c).

13. Ułamki ceramiki z rozbitych naczyń, spośród których udało się wyróżnić fragmenty pięciu popielnic, w tym:

a. fragment szyjki i górnej partii brzuśca ornamentowanej popielnicy o czarnej, starannie wygładzonej, lśniącej powierzchni. Powyżej przejścia szyjki w brzusec, zaznaczonego płytkim rowkiem, zdobienie parą równoległych, poziomych linii rytych, wzdłuż których — po obu stronach — biegną pojedyncze rzędy nacięć; poniżej — dwie grupy biegnących pionowo i ukośnie potrójnych kresek (ryc. 15).

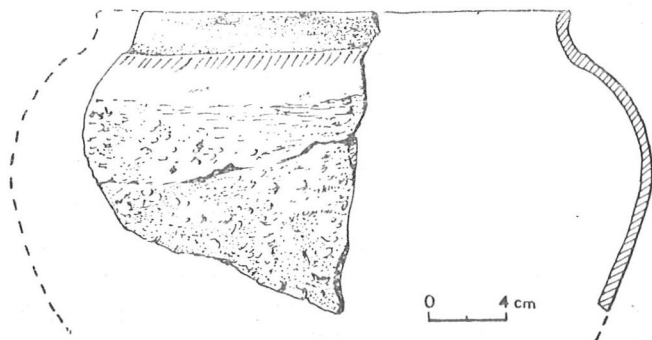
b. fragment górnej partii szerokootworowego naczynia z niską, stożkową szyjką i słabo wychylonym na zewnątrz brzegiem. Powierzchnia szyjki i przylegającego do niej na górnej partii brzuśca pasa o szerokości ca 3 cm —

Ryc. 15. Kulice gm. Pelplin, stan, 2. Fragment popielnicy

Fig. 15. Kulice, Pelplin parish, site 2. Fragment of urn.

wygładzona, pozostałej części brzuśca — schropowacona. Poniżej nasady szyjki ornament w postaci poziomego rzędu pionowych nacięć. Powierzchnia szyjki barwy szarobrunatnej, brzuśca — brunatnoceglastej (ryc. 16).

Ryc. 16. Kulice, gm. Pelplin, stan. 2. Fragment popielnicy

Fig. 16. Kulice, Pelplin parish, site 2. Fragment of urn

14. Ułamki ceramiki ze zniszczonych mis i pokryw, w tym:

a. dwa większe fragmenty misy z wgłębieniem pod krawędzią i zachowanym fragmentarycznie na jednym z nich ornamentem w kształcie kolistego rowka, znajdującego się w przydennej partii misy. Powierzchnia szarobrunatna, słabo wygładzona.

b. fragment misy z wgłębieniem pod krawędzią, o powierzchni słabo wygładzonej, barwy brunatnej.

15. Szpila żelazna z łabędzią szyjką, z fragmentami nanizanych na nią dwóch kółek (?) z drutu brązowego, zachowana w trzech, silnie skorodowanych częściach. Szpila znaleziona została wśród przepalonych kości.

16. Przemieszane, pochodzące z popielnic przepalone kości ludzkie.

Na podstawie zachowanego materiału zabytkowego grób skrzynkowy z Kulic należy datować na okres Hallstatt D. Jeżeli przyjąć za prawdziwą informację uzyskaną od świadków odkrycia, mówiącą o pochodzeniu omówionego materiału ceramicznego z jednego grobu, odkryty grób skrzynkowy można uznać za pochówek rodzinny, liczący pierwotnie, tzn. przed zniszczeniem, co najmniej trzynaście popielnic. Występowanie tak dużej liczby naczyń w jednym grobie jest charakterystyczne dla pewnych obszarów, w tym również terenu, z którego pochodzi interesujący nas pochówek, tj. byłego powiatu tczewskiego, skąd znanych jest wiele stanowisk kultury wschodniopomorskiej, na których odkryte zostały groby skrzynkowe z tego samego okresu, liczące po kilkanaście i więcej popielnic¹. Nie można zatem traktować grobu z Kulic jako zjawiska wyjątkowego, choć przyznać trzeba, że tego typu odkrycia zdarzają się niezwykle rzadko. Należy zatem żałować, że nie udało się przeprowadzić badań ratowniczych i uratować całego zespołu.

Wzmianki o odkryciu w Kulicach zamieszczone zostały w prasie codziennej („Głos Wybrzeża” z dn. 31 VIII 1978 r.) oraz w „Z Otcłani Wieków”, 1979 z. 2, s. 187.

oprac. Dorota Rudnicka

¹ L. J. Łuka, *Obrządek pogrzebowy i wierzenia u plemion kultury wschodniopomorskiej na Pomorzu Gdańskim*, cz. II, „Pomorania Antiqua”, t. 3, 1971, s. 38—39.

Łężyce, gm. Weherowo, woj. gdańskie, stan. 3

Jest to stanowisko archeologiczne znane z wcześniejszych badań ratowniczych (ryc. 17)¹. Podczas prac prowadzonych przez mgr. Olgierda Felczaka w okresie od 27 VI do 4 VII 1978 r. skoncentrowano się na uchwyceniu zasięgu cmentarzyska i uściśleniu na podstawie ewentualnych obiektów grobowych jego chronologii.

Ryc. 17. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 3. Widok na stanowisko od strony wschodniej — lokalizację wskazuje strzałka

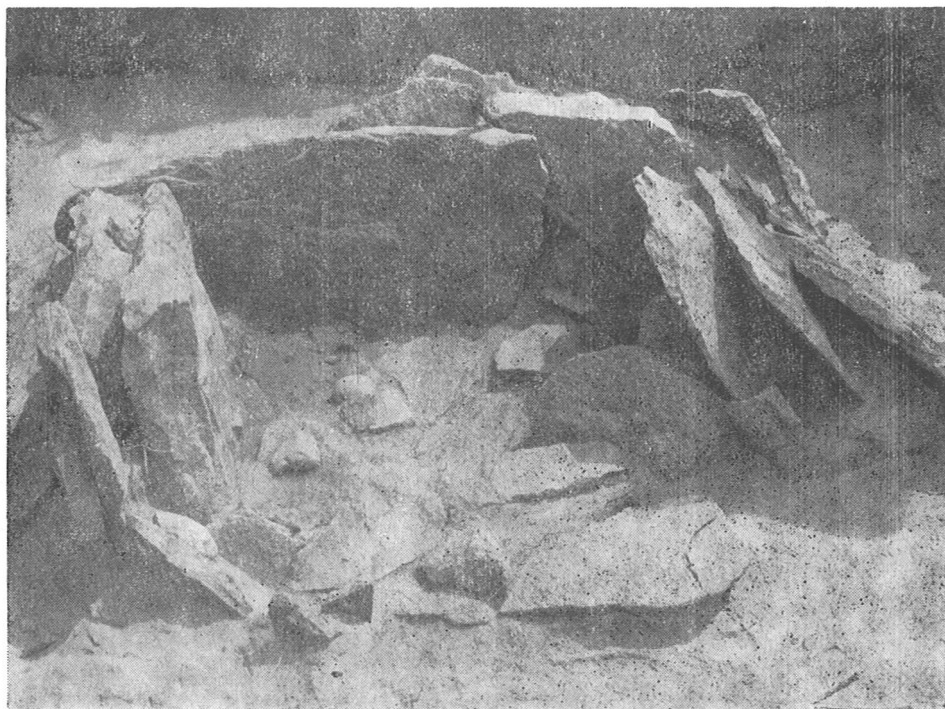
Fig. 17. Łężyce, Wejherowo parish, site 3. View of site from the East — arrows point to the location

W trakcie badań wykopaliskowych wykopano 20 rowów sondażowych, przy czym jedynie w jednym z nich natrafiono na ślady kamiennej konstrukcji grobowej². Pozostałe rowy sondażowe nie zawierały najmniejszych śladów materiałów zabytkowego czy też interesującego nas układu stratygraficznego.

¹ Por. J. Podgórski, *Łężyce, gm. Wejherowo, woj. gdańskie*, „Pomorania Antiqua”, t. 11, 1983 s. 248, ryc. 16. Tam szczegółowa informacja dotycząca lokalizacji stanowiska.

² W nawiązaniu do znaleziska z 1977 r. (patrz przypis 1) przyjęto dla niniejszego odkrycia numerację — grób nr 2.

Komora grobowa, częściowo zniszczona, wystąpiła na głębokości 60 cm od powierzchni ziemi. W chwili odkrycia konstrukcja kamienia pozbawiona była płyt kamiennych — po dwie po obu dłuższych bokach, po jednej na bokach krótszych. Płyty boczne uszczelniono i wzmocniono małymi kamieniami, zwiększającymi statykę konstrukcji grobu. Dno skrzyni wyłożono płaskimi kamieniami (ryc. 18). Orientacja — dłuższa oś w kierunku N—S, wymiary: 105 X X 75 cm.

Ryc. 18. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 3. Wyeksplorowany grób nr 2 z zachowaną częściowo konstrukcją kamienną — widok od strony zachodniej

Fig. 18. Łężyce, Wejherowo parish, site 3. Explored grave No. 2 with partially preserved stone construction — view from the West

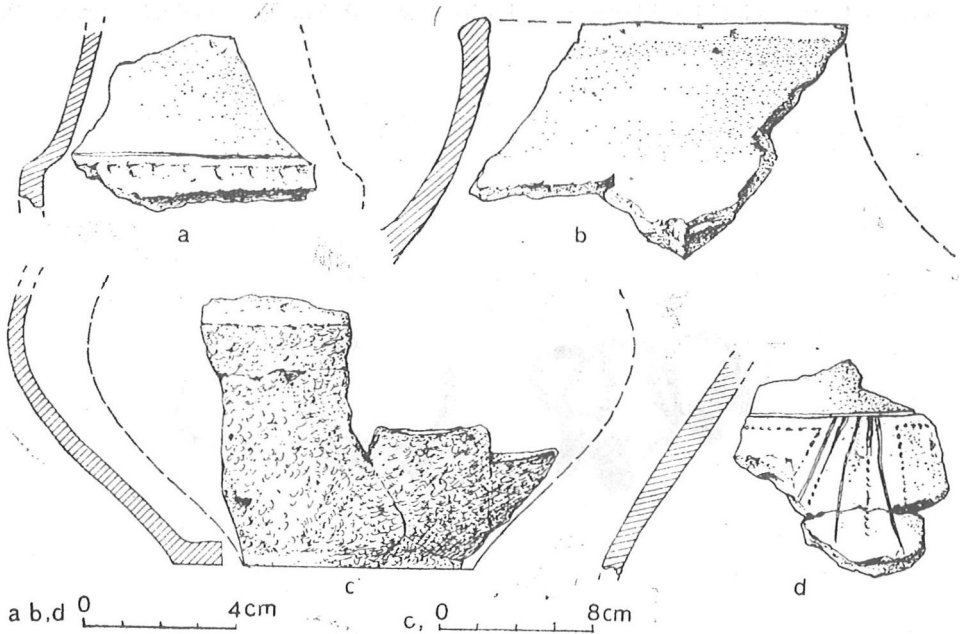
Inwentarz: odkryto kilka zniszczonych popielnic glinianych oraz rozrzucone przepalone kości ludzkie. Z uwagi na duży stopień zniszczenia naczyń nie jest możliwe ścisłe określenie liczby oraz wyglądu popielnic. Przypuszczalnie komora grobowa zawierała siedem naczyń, wypełnionych przepalonymi kośćmi ludzkimi. Natrafiono ponadto w przydennej partii grobu na trzy kolczyki brązowe z nanizanymi paciorkami z bursztynu i szkła.

1. Kilkanaście fragmentów popielnicy — od szyjki po dno naczynia, silnie schropowacony brzusiec od partii przydennej po załom 'krótkiej, wygładzonej szyjki z nieznacznie wychyloną na zewnątrz krawędzią, dno słabo wyodrębnione, barwa obu ścianek brunatna, domieszka piasku i tłuczni, średn. brzuśca ca 28,0 cm, średn. dna 11,5 cm (ryc. 19 c).

2. Ułamki popielnicy — od partii brzuśca do załomu szyjki, na załomie ornament plastyczny w postaci listwy, a na niej ukośnych dołków paznokcio-

wych; barwa ścianki zewnętrznej jasnobrunatna, ścianki wewnętrznej ciemnoszara, domieszka drobnoziarnistego piasku.

3. Fragmenty popielnicy z partii brzucha, ornament składa się z dookołnego, rytego żłobka u nasady szyki, niżej rozchodzą się promieniście do największej wydętości brzucha po trzy ryte żłobki, uzupełnione po obu stronach nakłuciami; barwa ścianek jasnobrunatna, domieszka drobnoziarnistego piasku (rys. 19d).

Ryc. 19. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 3. ceramika z grobu nr 2

Fig. 19. Łężyce, Wejherowo parish, site 3. Pottery from grave No. 2

4. Fragment górnej partii brzucha oraz drobne ułamki z innych części popielnicy, powierzchnia obmazywana, ornament plastyczny w postaci dwóch dookołnych listew zdobionych ukośnymi nakłuciami paznokciowymi, barwa ścianki jasnobrunatna, wewnątrz ciemnoszara, domieszka drobnego tłucznia.

5. Fragment górnej partii brzucha popielnicy oraz inne drobne ułamki naczynia, ornament w postaci żłobka dookołnego, niżej — również dookołna — grupa symetrycznych względem siebie, głęboko rytých żłobków w kształcie kątów ostrych; barwa ścianki zewnętrznej jasnobrunatna, wewnątrz barwa ciemnoszara, domieszka drobnoziarnistego piasku.

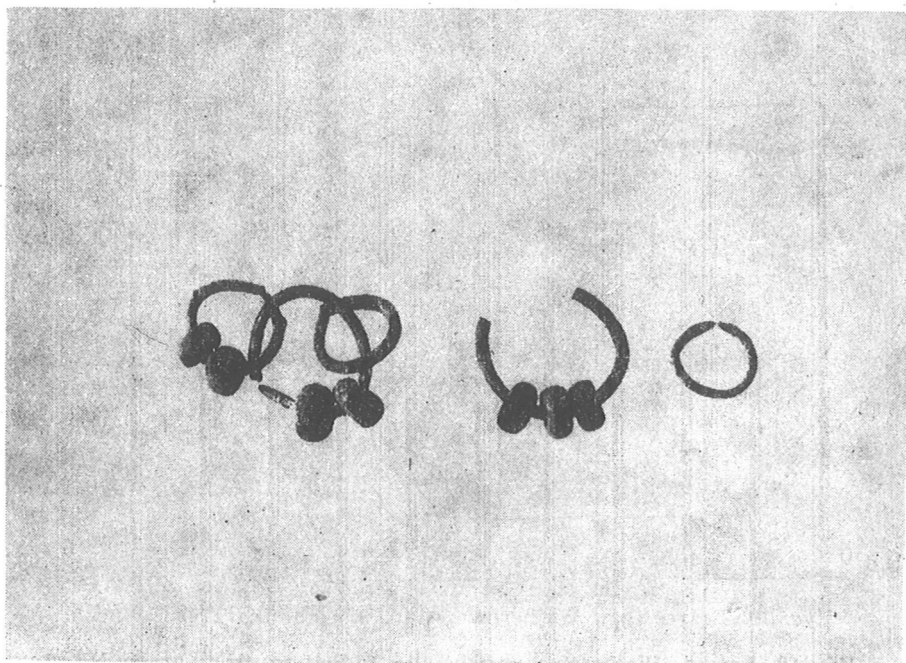
6. Fragment szyjki i górnej partii brzucha popielnicy ze śladami obmazywania na powierzchni, krawędź wyodrębniona, lekko zgrubiała, wychylona na zewnątrz, powierzchnia ścianki zewnętrznej o barwie jasnobrunatnej, wewnętrzna ścianka jest ciemnoszara, średn. otworu 11,5 cm, wys. szyjki 4,0 cm (rys. 19b).

7. Fragment wysokiej wyodrębnionej szyjki popielnicy z krawędzią lekko wychyloną do wewnątrz, ornament w postaci dookołnego żłobka na przejściu szyjki w brzusek, niżej ornament plastyczny w postaci listwy, a na niej

szereg odcisniętych okrągłych dołków, barwa ścianek szarobrunatna, domieszka drobnoziarnistego piasku (rys. 19 a).

8. Ułamki pokryw popielnic dwojakiego typu — wpuszczanych i mis; są to drobne fragmenty o barwie szarej lub brunatnej, domieszce drobnoziarnistej.

9. Trzy kolczyki wykonane z drucików brązowych o średn. drucika ca 0,15 cm, z nanizanymi paciorkami — na pierwszym kolczyku występują trzy paciorki szklane i jeden bursztynowy, na drugim — ułamanym po obu końcach — trzy paciorki szklane, trzeci nie zawierał żadnego paciorka (ryc. 20).

Ryc. 20. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 3. Kolczyki z paciorkami ze szkła i bursztynu

Fig. 20. Łężyce, Wejherowo parish, site 3. Ear-rings with glass and amber beads

Oprócz opisanego inwentarza grobowego wymienić tu trzeba znalezisko spoza obrębu konstrukcji grobowej. W odległości 0,5 m na N—E od grobu natrafiono bowiem na ułamki popielnicy glinianej. Jest to naczynie silnie baniaste z szyjką, wygładzane na obu ściankach, z domieszką tłucznia, średn. otworu ca 11,0 cm. Tuż obok znaleziono ponadto ułamki misy o barwie jasnobrunatnej, powierzchni wygładzanej, wykonanej z gliny z domieszką mączystego piasku. Misa ta zapewne spełniała rolę pokrywy.

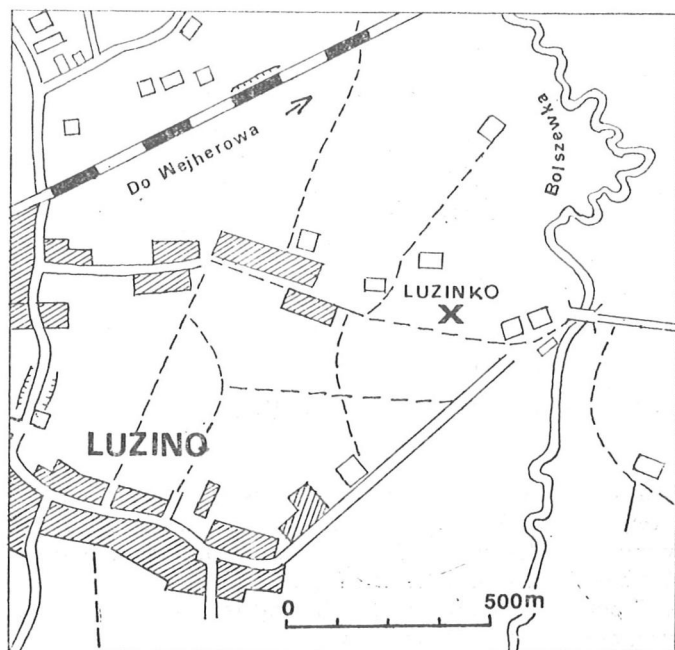
Materiały znajdują się w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, nr inw. 1978:79. Datować je można na okres Hallstatt D — wczesny i środkowy okres lateński.

oprac. Marian Kochanowski

Luzino, gm. loco, stan. 12, woj. gdańskie

Podczas orki w dniu 5 IX 1978 r. na polu Jana Magulskiego w Luzinie odkryto grób skrzynkowy. W dniu następnym Franciszek Pallach z Luzina telefonicznie zgłosił znalezisko Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku, które w dniu 7 IX przeprowadziło inspekcję okrycia. Udział w niej wzięli: mgr D. Rudnicka, mgr J. Podgórski — dokumentacja opisowa i fotograficzna, K. Dampz oraz F. Pallach z Luzina. Podczas wizji lokalnej stanowiska okazało się, że grób został już zniszczony. Przeprowadzono również wywiady wśród mieszkańców, dokonano pomiarów miejsca znalezienia, przyjęto materiał za- bytkowy oraz przejrzano stertę kamieni, wydobytych z grobu.

Stanowisko znajduje się we wschodniej części wsi, zwanej Luzinko, po północnej stronie ul. Młyńskiej, na polu J. Magulskiego (ryc. 21). Grób odkryto tuż przy ogrodzeniu posesji W. Schmitke.

Ryc. 21. Luzino, gm. loco, stan. 12. Położenie cmentarzyska

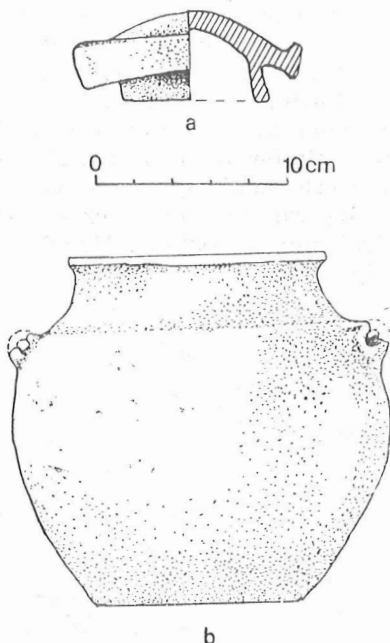
Fig. 21. Luzino, same parish, site 12. Situation of cemetery

Grób skrzynkowy nr 1, całkowicie zniszczony. W skład konstrukcji grobu wchodziły między innymi nieckowate żarna kamienne, z których 3 fragmenty wydobyto ze stosu kamieni. Według informacji J. Magulskiego grób zawierał 3 popielnice. Jedną z nich, zachowaną całkowicie, pozyskano od wymienionego wraz z pokrywą należącą do innego naczynia, a fragmenty dwóch dalszych naczyń przekazał Jan Pallach z Luzina.

1. Naczynie o beczułkowatym brzuscu z niską, słabo wyodrębnioną szyjką i wychylonym na zewnątrz brzegiem. Na górnej partii brzusca, poniżej nasady szyjki, umieszczone są dwa niewielkie, półkoliste ucha, rytualnie utracone. Dno słabo wyodrębnione, płaskie. Powierzchnia naczynia gładka, bru-

natna, miejscami ceglastobrunatna i szara. Wymiary: wys. 18,5 cm, otwór 13,5 cm, brzusiec 19,5 cm, dno 10,4 cm (ryc. 22 b).

Przepalone kości ludzkie.

Ryc. 22. Luzino, gm. loco, stan. 12. Ceramika z grobu skrzynkowego nr 1

Fig. 22. Luzino, same parish, site 12. Pottery from chest grave No. 1

2. Pokrywa czapkowata spłaszczona na wierzchołku, wpuszczana, z zakładką cylindryczną, otok rozszerzony. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary pokrywy: wys. 4,8 cm, średn. 12,0 cm; wymiary zakładki: wys. 1,6 cm, średn. 7,5—7,8 cm, szer. otoku 1,7 cm (rys. 22 a).

3. Ułamki 2 popielnic o powierzchni brunatnej.

4. Trzy fragmenty kamienia żarnowego.

Zbiory Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, nr inw. 1978: 103.

Wzmianka o odkryciu ukazała się w dziale „Pomogli archeologom”¹.

Prezentowane znalezisko wiązać można przypuszczalnie z cmentarzyskiem, znanym z odkryć dokonanych w początkach XX w., datowanym na okres Hallstatt C—D². Podobne naczynie odkryte zostało w Chrzanowie, gm. Łęczyce na cmentarzysku datowanym na okres Hallstatt D³. Wobec niedostatku danych, pozwalających na uściślenie datowania, chronologię opisanego materiału ustalić można ogólnie na młodszy okres halsztacki oraz wczesny i środkowy okres lateński.

oprac. Janusz T. Podgórski

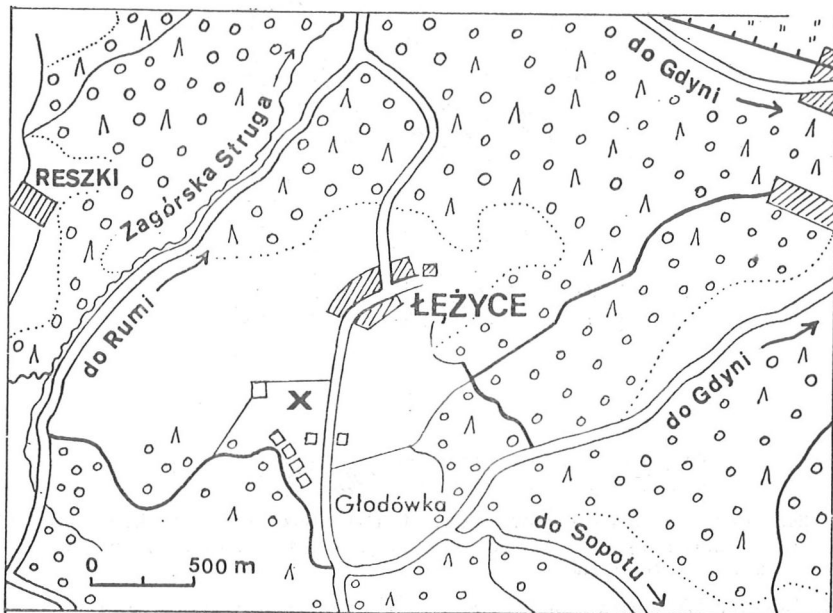
¹ „Z Otcłani Wieków”, 1979, z. 2, s. 186.

² L. J. Łuka, *Kultura wschodniopomorska na Pomorzu Gdańskim*, t. I. Wrocław 1966, s. 238, stan. 1, tamże starsza literatura.

³ Tamże, s. 66—67, tabl. XVII, 3d, stan. 1.

Łężyce, gm. Wejherowo stan. 4

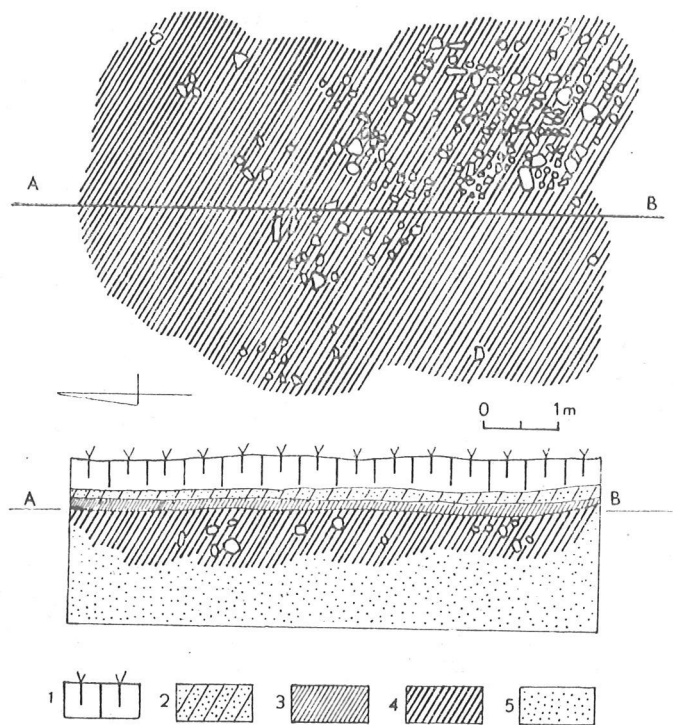
W czasie prowadzenia badań wykopaliskowych na cmentarzysku kultury wschodniopomorskiej (stanowisko nr 3) odkryto w odległości ok. 150 m na północ od niego osadę z przełomu er. Jest ona usytuowana na północnym, łagodnie opadającym zboczu wzniesienia 188,2 położonym ok. 300 m na południowy zachód od drogi prowadzącej z Głódówka do Łężyce (ryc. 23).

Ryc. 23. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 4. Plan sytuacyjny osady

Fig. 23. Łężyce, Wejherowo parish, site 4. Site plan of settlement

Z uwagi na duże zniszczenie większej części terenu stanowiska, wynikające z działań wojennych prowadzonych w czasie II wojny światowej, przebadano jedynie jego niewielki obszar, który nie uległ dewastacji. W ramach wykopu o pow. 36 m² odkryto ziemiankę oraz niewielką jamę o nieokreślonej funkcji. Analiza sytuacji stratygraficznej wykazała, że znajdowała się ona na głębokości 49 cm pod 30 cm warstwą humusu leśnego, 12 cm warstwą szarego piasku oraz 7 cm warstwą kulturową o ciemnobrunatnej barwie (ryc. 24). Kształt ziemianki był w rzucie poziomym zbliżony do nieregularnego prostokąta. Wymiary: 6,7—4,5 m. Przekroje wykonane na osi północ-południe i wschód—zachód wykazały, że omawiany obiekt miał kształt niecki o miąższości dochodzącej w najgłębszym miejscu do 70 cm. Wypełnisko stanowiła warstwa spalenizny z występującymi w jej obrębie kamieniami o różnicowanej wielkości, które w południowo-wschodniej części, zajmującej ok. 1/4 całego obiektu, tworzyły mniej lub bardziej zwarty rodzaj bruku. Ponadto na terenie całej ziemianki wystąpiły: ceramika, przślik gliniany, węgielki drzewne i drobne kości zwierzęce. W odległości 1 m na północ od skraju omawianego obiektu odkryto małą jamę (wymiary 70—40 cm) o ciemnobrunatnym wypełnisku, mającą w rzucie poziomym kształt elipsoidalny oraz w przekroju zarys nieckowaty.

Ryc. 24. Łężyce, gm. Wejherowo, stan. 4. Rzut poziomy i przekrój ziemianki
 Legenda: 1 — humus leśny, 2 — warstwa szarego piasku, 3 — warstwa kulturowa, 4 — wypełnisko obiektu, 5 — żółty piasek

Fig. 24. Łężyce, Wejherowo parish, site 4. Horizontal projection and cross-section of dug-out

Legend: 1 — forest humus, 2 — layer of grey sand, 3 — culture layer, 4 — filling-in, 5 — yellow sand

Ze względu na przebadanie niewielkiego wycinka osady trudno było wysunąć jednoznaczne wnioski dotyczące jej funkcji oraz charakteru zabudowy. Na podstawie odkrytych obiektów nieruchomych, rozrzutu materiału zabytkowego na powierzchni oraz niskej warstwy kulturowej można przypuszczać, iż zajmowała ona obszar mniejszy od 0,5 ha i zamieszkiwana była przez stosunkowo krótki okres.

Materiał zabytkowy reprezentowany jest przez ceramikę, w której wyróżniono: 51 fragmentów z górnej części naczyń, 443 fragmenty ze środkowej części naczyń, 17 fragmentów den lub partii przydennych. Mimo dużego stopnia rozdrobnienia ceramiki wydzielono na podstawie zachowanych fragmentów: formy o wychylonych na zewnątrz brzegach i uchach występujących pod krawędzią, a charakteryzujących się przewężeniem w środkowej części, szerokootworowe grubościennie naczynia zasobowe, kubki oraz misy z facetowanymi brzegami (ryc. 25 a—c, e, f). Biorąc pod uwagę rodzaj powierzchni, grubość ceramiki oraz strukturę jej przełomu, wytypowano 5 grup typologicznych:

1. Cienkościenna (grubość ścianki 0,4 cm), powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna gładka, miękka, tzw. brudząca, przełom jednolity ze średnioziarnistą domieszką skalenia i miki.

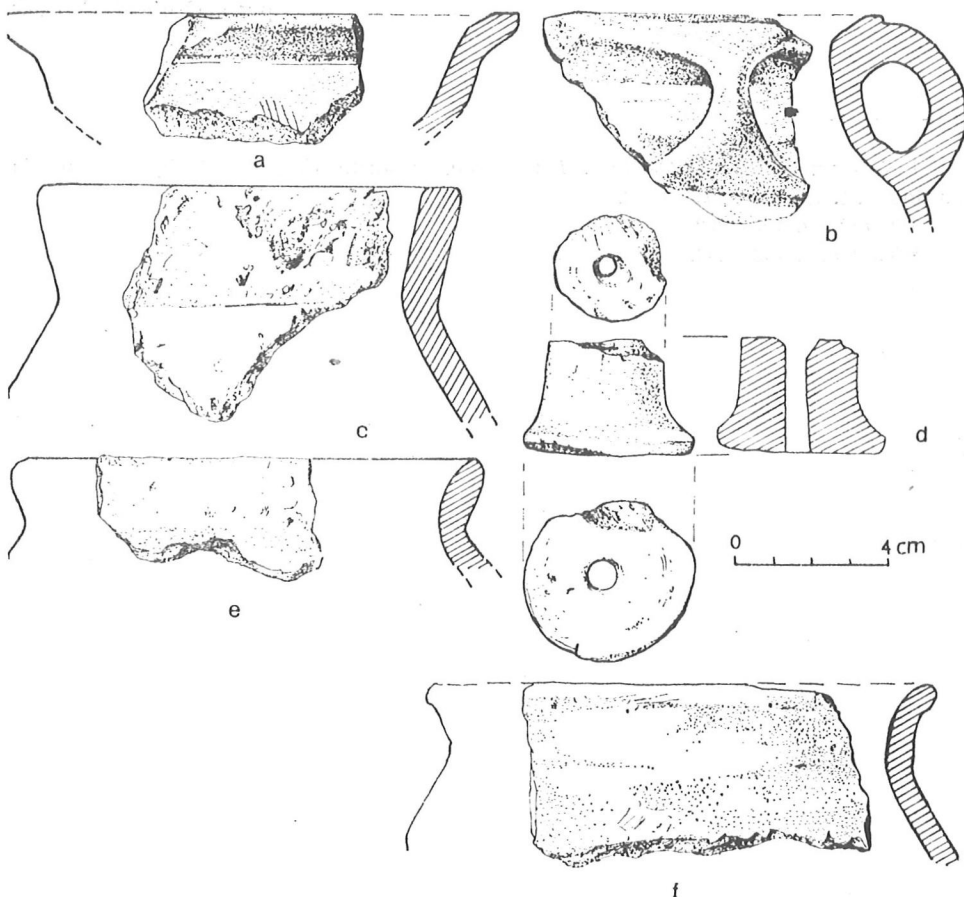
2. Cienkościenna (grubość ścianki 0,4 cm), powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna lekko lśniąca, gładka, twarda, przełom jednolity z drobnoziarnistą domieszką piasku.

3. Grubościenna (grubość ścianki ok. 0,7 cm), powierzchnia zewnętrzna lśniąca, czarna, gładka, twarda, powierzchnia wewnętrzna gładka, twarda matowa, przełom jednolity bez domieszki.

4. Grubościenna (grubość ścianki 1 cm), powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna gładka, miękka, matowa, przełom zróżnicowany ze średnioziarnistą domieszką skalenia i gruboziarnistą domieszką miki.

5. Grubościenna (grubość ścianki ok. 0,9 cm), powierzchnia zewnętrzna schropowana, miękka, tzw. brudząca, powierzchnia wewnętrzna gładka, miękka, matowa, przełom jednolity ze zróżnicowaną domieszką tłuczni.

Na uwagę zasługuje połowa przęślika glinianego o nietypowej, rzadko spotykanej, szpulowatej formie (ryc. 25 d). Zachowana część ma cylindryczny wierzchołek i silnie rozwiniętą płaską podstawę. Wymiary — wysokość zachowana 2,6 cm, średnica wierzchołka 3 cm, średnica podstawy 4,4 cm, średnica otworu 0,7 cm.

Ryc. 25. Lężyce, gm. Wejherowo, stan. 4. Ważniejsze wyroby gliniane

Fig. 25. Lężyce, Wejherowo parish, site 4. More important clay artefacts

Z uwagi na małą liczbę publikacji prezentujących materiał ceramiczny z osad i cmentarzysk usytuowanych w rejonie północnej części Pomorza Wschodniego wystąpiły trudności z właściwym ustaleniem chronologii. Niemniej na podstawie analogii w zakresie form znanych z nielicznych publikowanych dotąd osad i cmentarzysk ustalono wiek osady na przełom er i przynależność do kultury oksywskiej. Stosunkowo najwięcej konstruktywnego materiału porównawczego dostarczyły wyniki badań prowadzonych na osadzie z przełomu er w Jastarni, gm. Puck¹. Chodzi tutaj o duże szerokootworowe naczynia z wygiętym na zewnątrz brzegiem o krawędzi prostej lub zaokrąglonej, naczynia z lekko wygiętym brzegiem i występującym pod krawędzią uchem przewężonym w środku oraz misy o facetowanej krawędzi². Poruszając sprawę technologii, należy dodać, że grupy technologiczne odznaczone w niniejszym opracowaniu numerami 1, 3, 5 mają liczne odpowiedniki w ceramice z osady w Jastarni³.

Całość materiału zabytkowego pozyskanego w wyniku badań wykopaliskowych prowadzonych w Łężycach znajduje się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku i jest zarejestrowana pod numerem 1978:101.

oprac. *Olgierd Felczak*

¹ K. Przewoźna, *Osada z I w. p.n.e. w Jastarni, pow. Puck*, „Pomorania Antiqua”, t. 1, 1965, s. 183—212.

² *Tamże*, s. 193—202.

³ *Tamże*, s. 193—202.